

Na te Atirikona Kerchi, o Wairau, tetahi korero i panuitia, he karanga nana kia whakaaaro nui te Hahi pakeha ki te iwi Maori. I mea ia meliamea i kaha te whakaako i te iwi Maori ki te reo Ingarihi i nga wa o mua e kore rawa e nui te pohehe o te Maori i enei ra. Na runga i te kuare o Te Whiti ki te reo pakeha i rereke ai tana whakamaori i te Paipera. No muri i tenei ka ahu nga korero mo te kura miniti i Te Raukahikatea, i uia e Te Wiremu, te tumuaki o te hui, he aha i kore ai nga tamariki e puta ana mai i Te Aute e manaakii i te kura i Te Raukahikatea, a i whai ke ai ki nga miniti pakeha hei whakaako i a ratou. I whakahokia ano e Apirana Ngata me etahi atu, ki ta ratou whakaaro he take ano, he kore no Te Raukahikatea e rite ki nga whakaaro o nga tamariki mohio o Te Aute.

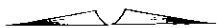
Tetahi o nga whai-korero whakamutunga na Reweti T. Mokena Kohere, he patai nana, "He iwi mangere ranei te Maori?" He tawai na te pakeha he iwi mangere taua. He mangere ano etahi Maori, engari he iwi ahu whenua te Maori ona tipuna iho, no nui nei no te wa o te pakeha i mangere au, i te tu he o nga ture e pa ana ki o ratou whenua, i te he o a ratou tikanga, i te puta ngawari mai o te moni. Ko te rangatiratanga o te Maori kei te moe; me whakaoho. Kua panuitia tenei korero e 'Te Puke ki Hikurangi.'

I te roa rawa o aku korero e kore e puta he whakamahi maku ki a Tanuahau Mahupaku me tona marae, mo tona aroha, manaaki i nga tamariki o Te Aute me o ratou kaumatua. Kaore he kainga i ko atu i Papawai hei tunga mo nga hui penei, i te nui o te whare, o te kai, o nga waka haereerenga, i te mateoha o te tangata. I tohe ano a Tamahau kia tu tuarua te hui ki tona marae, i te kore kaore i nui te taenga mai o Ngatikahungunu i te raruraru ki nga mahi.

E koro i tae mai ra koe, me nga rangatira o Wairarapa. Hei kona, i tenei o taua kainga.

TARATA, WAIPU,

24 Peputere, 1900.

TE OPE TUATAHI A NIU TIRENI.

NGA TUPAPAKU.

Nga tangata o te ope tuatahi o Niu Tiren timerangi i Turupa Paratiwhata, Paeroa, Akarana; Turupa Konore, Pukekohe; Akara-

na; Tariana Kauri me Turupa Puutu, Otahou; Turupa Patihana, Taranaki (i mate i te piwa); Rewhetei Niwhi, Otautahi. Ko Rewhetei Niwhi i mukuhia hei apihia mo tetahi ropu hoia o Ingarangi. I mate ia i te whakaoranga i Kimari. Kei te tangi, kei te pouri nga matua, nga whanaunga, nga hoa me nga whaipou a enei tangata. Tangahia e te iwi, e te whenua, o tama ka hinga nei mo te whawhaitanga mo to ingoa, mo to maua, mo to Kuini.

HE OPE TANE.

Kamui te kaha, te whakamahi, te hau o nga rongu o te ope o Niu Tiren timerangi. E kiia ana ko ratou nga tino marohirohi o tenei whawhai. Kei raro ratou i te toa nei i a Tianara Piriti, te maia naana i whakaora a Kimari, naana i aukati a Tianara Koroni me tana ope, a i enei ra kei mua tonu ia o te ope e rere haere ana, e whai haere ana i te hoa-riri, me te aru ano nga tama a Niu Tiren timerangi i a ia. Te mahi tuatahi a Niu Tiren timerangi i raro i a Tianara Piriti, i te taha hoki o etahi hoia o Ingarangi o Poihakena, he arai i te Poa kei heke ki Keea Koroni. I konei ka kitea to ratou toa. He tono tonu te mahi a te Tianara i a ratou kia haere ki te tutei, ki te titiro i te hoa-riri, i te ahua hoki o te whenua. Ki te haere te ope nui ka tonoa ko ratou hui para i te huarahi. Ki te haere ko ratou hei whakawatea haere i te huarahi ka hari te ope katoa, ka mohio hoki he tino tangata kei te arahi a ratou. Ko tenei mahi ko te tutei he mahi e karapotia a; e te aitia. He nui nga hoia kua ngaro i tenei whawhai i runga i tenei mahi. Ko te whawhai a te Poa huna ai, katahi ka huaki tata ki runga o te hoa-riri. Ko nga paura o a ratou pu kaore he pawa. Oira rarua iho ratou i a Niu Tiren timerangi. Ki te whakatata atu a Niu Tiren timerangi ki tetahi hiwi, kaore hoki e kitea atu he Poa kei reira, ka karangatia e te apihia kia tu, katahi ka oma whakamuri. Te kitenga mara a te Poa e oma ana ka pohehe kua kitea ratou, katahi ka pupuhi mai i a ratou pu. Na, kua kitea e Niu Tiren timerangi he Poa kei runga i tera hiwi. Tera atu te nuinga o nga mahi mohio a Niu Tiren timerangi. He ahakoa ra kua rua rawa nga oranga noatanga o te ope a Niu Tiren timerangi. I karapotitia ratou e te Poa. Hui noa te Poa kua tino mau a Niu Tiren timerangi, katahi ka karanga mai kia tukua nga pu ki raro; hei aha ma Niu Tiren timerangi, maheto atu ana i te mahanga a te Poa. No etahi o enei hoiatanga noatanga i mate ai a Paratiwhata o Akarana.